

patriot

1/2022

vychází 22. ledna 2022

ÚVODEM... vám všem patří poděkování za vytrvalost a odvahu, se kterou tento plátek sledujete a čtete. Ač se to může zdát neuvěřitelné, letos je to už sedmý rok, co je temelínský Patriot na světě. To už je věk, ve kterém se mnozí z nás poprvé vydali do útrob školních budov, aby z nich vyšli téměř či úplně dospělí. Patriot se zatím k zápisu do první třídy nechystá. Nemusí být tak roztěkaný z toho, jestli umí nějakou básničku, pozná barvy a tvary, umí trochu počítat, apod. Díky tomu mu ale zbývá více času a prostoru na to, aby pokračoval v nastavené linii, a aby se s vámi podělil třeba o historii temelínských domů a jejich obyvatel. Dnes to bude:

Číslo popisné 9 „U KOŠTÁLŮ“.

Dle berní ruly z roku 1654 se jednalo zřejmě o část původního gruntu Slavkovského (Sladkovského), někde je uváděný i jako část gruntu Vávrovského. V obou případech však byly tyto grundy pusté a vrchnost si je později připojila ke svému dvoru.

Staré matriční záznamy uvádějí na čp. 9 příjmení Košťál, nelze však s jistotou určit, zda se jedná o hospodáře či podruha. Je zde zapsán syn Jakuba Košťála Tomáš (*1709), dcera domkáře Pavla

Košťála Anna (*1721), dcera Martina Košťála Kateřina (*1722, otec podruh) a syn Martin (*1726, otec rolník).

Podobně se na tomto čísle popisném objevuje také rod Šupáčků, o němž jsou záznamy také v temelínském čp. 14. Šupáček Matěj, Šimon s manželkou Alžbětou (1653 – 1733) a sedmi dětmi, Jiří a jeho syn Josef (1726 – 1788), Pavel a Ondřej. Poté se na živnosti připomíná Kašpar Švehla, řečený Košťál, s manželkou Alžbětou (rozenou Štěpánkovou ze Všemyslic) a třemi dětmi.

Po něm na živnosti hospodařil Jan Košťál (Švehla) z Albrechtic, rolník, syn Jana Švehly. S manželkou Veronikou Šteflovou z Kočina měli čtyři děti, Tomáše (*1775), Annu (*1778), Matěje (*1779) a Tomáše (*1781).

V roce 1784 živnost od vrchnosti vykoupil za 45 zlatých rolník Josef Bartuška (1755 – 1828). Ten se asi o dva roky dříve oženil s Veronikou, vdovou právě po Janu Košťalovi. Josef Bartuška měl s Veronikou pět dětí.

Podle smlouvy z 15. října 1806 zdědil živnost Josefův syn Tomáš Bartuška vulgo Košťál (1785 – 1871). V roce 1807 se oženil s Veronikou Petříkovou, dcerou sedláka Jana Petříka z čp. 17. Nevěsta Veronika přinesla věnem 540 zlatých, ženich vyplácel sourozencům podíly po 77,5 zlatých. V tomto manželství se narodilo jedenáct dětí.

Dalším majitelem živnosti se stal syn Jan Bartuška (1807 – 1887), který ji převzal v roce 1843 za 540 zlatých. Jan měl téhož roku svatbu s Veronikou Kadlecovou z temelínského čp. 1. Nevěsta měla 340 zlatých a Jan vyplácel podíly sourozencům. Manželům se narodilo osm dětí.

Z mužských potomků (František, Jan, Václav) se však žádný nedožil dospělosti, a tak se na živnost přičlenil a převzal ji Jan Cinkl, syn chalupníka z Chlumce. Manželkou mu byla dcera Jana Bartušky Alžběta. V Temelíně se jim narodili tři děti a pak se odstěhovali.

čp. 9 v roce 1968

Od Jana Cinkla živnost koupil Jan Lukšík (1862 – 1943) ze Záboří. Ten se v roce 1887 oženil se služebnou Annou Taškovou a měli spolu tři děti. Jan Lukšík hrával s kapelou na klarinet, pracoval jako zedník, často mimo obec. Například v roce 1890 byl zaměstnaný u architekta a stavitele Hermanna Rudolfa v Teplících. Dědicem se stal syn František Lukšík (*1885). V roce 1912 se jeho manželkou stala Magdalena Havlová z Olešníka. Narodily se jim tři děti. Lukšík pro značné dluhy chalupu prodal a z obce se s rodinou odstěhoval. Chalupu od něj koupil František Vrba (1890 – 1966) z Kališť čp. 80. Ten se oženil v roce 1920 v Rožmitále s Josefou Nuslovou, narodily se jim tři děti.

Dalším dědicem se stal syn Jaroslav Vrba, který se v roce 1956 v Temelíně oženil s Magdalenou Macíčkovou ze Strání, okres Uherský Brod. Měli spolu dvě dcery, Boženu a Jaroslavu.

V čp. 9 bydlel v roce 1910 Václav Podšvec. Na tomto čp. se připomíná také podruh Václav Vaněk, který se v roce 1881 oženil s dcerou výše uvedeného Tomáše Bartušky Annou. Narodilo se jim osm dětí. Uvádí se také čeledín Jan Vaněk, který v roce 1901 pojal za manželku Marii Petříkovou, řečenou „Marýna“, dceru Marie Petříkové, nájemnice z čp. 9. Zastavěná plocha s nádvořím měřila v roce 1837 138 sáhů, v roce 1903 to bylo 5 arů 90 m², v roce 1935 pak 6 arů 59 m². Pozemků pak k čp. 9 patřilo v roce 1916 – 2 hektary a 9 arů, 1923 – 5 hektarů a 35 arů, 1935 – 3 hektary a 23 arů.

(zdroj: Jan Petřík, Rodový katastr obce Temelína, matriky SOA Třeboň, Antonín Haas, Berní rula 27, Kraj Prácheňský, I. díl, Jan Bartuška, Temelín v proměnách času, gruntovní kniha Velkostatek Neznašov, Temelín, 1784 – 1880; foto: archiv obce Temelín.)

Z TISKU...

Kdo by si pomyslel, že na jihu Čech žil velmi nadaný malíř, jehož uměleckých prací veřejnost dlouho si nepovšimla, nýbrž až teprve nyní dávno po jeho smrti. Malíř, štafíř a spolu řezbář Josef Voves jest ten málo oceněný umělec. Narodil se v Křtěnově r. 1818 a zemřel v Březí 1882. Tento umělec maloval dovedně na plátně obrazy Jezulátka, Krista v Božím hrobě, večeri Páně a množství obrazů svatých do celého okolí rodiště, tak že se vyskytují porůznu, jako křížová cesta v Křtěnově, která okrašluje dodnes kostel. Nyní teprve povšimli si znalci jeho děl, že mají velkou uměleckou cenu a jest po nich shánka pro museum. Malíř tento byl rád vesel a udržují se různé episy o jeho čtveráctví. Kdysi chystali se muzikáři ze zábavy „U koníčků“ v Křtěnově. Malíř vytratil se z hostince předem na hřbitov a čekal, až vyjdou, provázeni hudbou, u lípy při umrlčí komoře, kde si v bělavém plášti oblečen vytáhl košili na vrch a vlezl na lípu, kterou klátil právě, když šla kolem rozjařená mládež. Tato pojednou ztrnula, dala se na útěk a malíř skočiv se zdi hnul se za ní a ti lidé na útěku úžasem padali k zemi, malíř pak se radoval, že se mu zdařil žert. Jindy měl malíř tento návštěvu souseda Israelity, který u něho poseděl, aniž tuše, že malíř jeho podobu okopíroval a na křížovou cestu na plátno přenesl. Umělci obyčejně mívají podivné rozmary a veselá nálada vzpružuje jejich tvorbu. Škoda, že se jim nedostává podpory v jejich snažení. V přítomné době jest v Týně nadaný malíř T. Peterka, rodem z Temelína, který maloval kostely v Křtěnově, Kostelci, Žimuticích, Nové Bystřici a ve Lhenicích, ozdobiv je obrazy svatých na stěně. Maluje i jeviště a opony a obrazy svatých na plátně velmi dovedně, což činil již v Rusku a jest směru konservativního. Divně se vyjímá, když se objeví o velkém svátku mladý malíř bez vyznání na hřbitově a tam pracuje v umouněné haleně před zástupem návštěvníků služeb Božích. A takový mazal snáze nalézá podpory nežli geniální hlava, která by se podporou povznesla k výši veleduchů. Nač skrývali pilné a nadané talenty? O těch má vědět český svět v době jejich tvorby, ne ale až dávno po jejich smrti vyhledávat!

(zdroj: Hlas lidu, 10. 12. 1923, kráceno)

ZÁVĚREM... Uvítáme jakékoli materiály vztahující se k Temelínu či okolí. Těší nás váš zájem a děkujeme, že nás čtete.

Obecně lidé takové ty věci, co jsou malým písmem, nečtou. Takže bychom si tady mohli psát, co chceme a nikdo by to stejně nečetl. Nicméně právě tím nejmenším písmem jsou sdělovány (jistě ne zcela náhodou) ty nejdůležitější informace. Všechny údaje zveřejněné v tomto listu jsou navzdory našemu nejlepšímu snažení bez záruky. List je soukromým elektronickým médiem, za jeho případnou tištěnou distribuci nenesu autor žádnou odpovědnost. Patriot a jeho části je možno bezplatně dále šířit - což však neznamená, že bychom se nějak úporně bránili drobným příspěvkům a darům ☺. V každém případě za přízeň děkují Ondřej Klempíř a Pavel Hasil. Kontakt: e-mail: klempondr@seznam.cz. Vychází tak nějak občas, ale většinou pravidelně nepravidelně.